

Kiekvienas autistiškas vaikas norėtų, kad jūs žinotumėte dešimt dalykų

ir mokytojui, ir tėvui ....

Paruošė Pasvalio r. sav. Švietimo pagalbos tarnybos Pedagoginio psichologinio skyriaus
vyr. spec. pedagogė Inga Kaulinskienė (2013)

Autizmas - nepaprastai sudėtingas sutrikimas, bet gausybę jo apibūdinimų galima suskirstyti į keturias pagrindines grupes:

- **pojūčių apdorojimo sunkumai;**
- **kalbėjimo/kalbos atsilikimas ir sutrikimai;**
- **prasti bendravimo įgūdžiai;**
- **bendros vaiko savivertės pojūčio problemos.**

***Kiekvienas autistiškas vaikas norėtų, kad jūs žinotumėte šiuos
dešimt dalykų***

I

**Pirmiausia aš esu vaikas. Man nustatytas autizmas. Bet nesu vien
“autistas”**

Autizmas tėra vienas iš mano būdo bruožų. Jis neapibūdina manęs kaip asmenybės. Esu vaikas, nesu visiškai atsiskleidęs. Nei jūs, nei aš pats dar nežinome, ką aš sugebu. Jeigu pajusiu, kad, jūsų manymu, “negaliu to padaryti”, man kils klausimas: kam bandyti?

II

Mano jutiminis suvokimas sutrikęs

Tai reiškia, kad įprasti kasdieniai reginiai, garsai, kvapai, skoniai ir prisilietimai, man gali sukelti skausmą. Mano klausa gali būti itin aštri. Mano smegenys negali perfiltruoti visos informacijos, ir aš jaučiuosi perkrautas. Mano uoslė gali būti pernelyg jautri. Kliaujuosi rega, todėl ji sudirginama pirmiausia. Visko per daug, todėl negaliu susikaupti. Visa tai veikia mano vestibuliarinį ir kinestezinį pojūčius taip, kad net nebesusigaudau, kur esu.

III

Prašau neužmiršti skirti “nenoriu” (nusprendžiu nedaryti) nuo “negaliu” (nesugebu)

Aš tikrai klausausi aiškinimų. Tik nesuprantu tavęs. Prieik prie manęs ir kalbėk tiesiai man paprastais žodžiais. Suprasiu, ko nori iš manęs ir kas bus paskui. Man bus lengviau paklusti.

IV

Aš mąstau konkrečiai. Vadinasi, kalbą suprantu visai pažodžiui

Vaizdingi posakiai, žodžių žaismas, niuansai, dviprasmybės, išvados, metaforos, užuominos ir ironija man dažniausiai nesuvokiami.

V

Būk kantrus, mano žodynas ribotas

Man sunku pasakyti, ko man reikia. Atidžiai stebėk mano kūno kalbą, žiūrėk, kada užsisiklėndžiu, susijaudinu ar kitaip parodau, kad kažkas negerai. Kartais aš galiu kalbėti kaip profesorius ar kino žvaizgdė. Tai dalykai, kuriuos įsiminiau iš aplinkinio pasaulio, siekdamas kompensuoti kalbinį trūkumą. Šitaip bandau atsakyti į užduotą klausimą.

VI

Kalbėti man labia sunku, todėl remiuosi rega

Užuot aiškinęs, parodyk man, kaip tai daryti. Rodyk daug kartų. Nuolatinis kartojimas man padeda mokytis. Man gali padėti vaizdinis tvarkaraštis –kol nemoku skaityti, jis turi būti su nuotraukomis ar paprastais piešiniais, vėliau galbūt tiks žodžių ir piešinių deriniai, o paskui tikriausiai užteks vien žodžių.

VII

Sutelk dėmesį ne į trūkumus, o į gebėjimus ir lavink juos

Aš, kaip ir kiekvienas žmogus, negaliu mokytis aplinkoje, kur nuolat turiu jaustis neužtektinai geras ir kad mane reikia "taisyti". Ieškok mano pranašumų – ir rasi.

VIII

Padėk man bendrauti

Galbūt atrodo, kad aš nenoriu žaisti su kitais vaikais, bet kartais taip yra todėl, kad nemoku užmegzti pokalbio ar įsitraukti į žaidimą. Paragink kitus vaikus mane pakviesti. Man geriausiai sekasi žaidimai, turintys aiškią pradžią ir pabaigą. Nemoku skaityti kitų žmonių veido išraiškų, kūno kalbos ir emocijų, todėl patark man, kaip dera bendrauti.

IX

Pasistenk nustatyti, kas mane išmuša iš pusiausvyros

Pykčio proveržiai, kaprizai, "ožiai" mane gąsdina dar labiau nei tave. Jie ištinka todėl, kad viena ar kelios mano juslės buvo perkrautos. Jei tau pavyks išsiaiškinti, kas mane išveda iš pusiausvyros, galėsi užkirsti tam kelią. Užsirašyk, kada, kokiomis aplinkybėmis, su kokiais žmonėmis ir kas vyko. Gal paaiškės kokie dėsniumai. Neužmiršk, kad visoks elgesys yra bendravimas. Juo tau pranešu, kaip suvokiu visa, kas vyksta aplinkui. Nepamirškite, kad kartotiniai poelgiai gali turėti ir medicinines priežastis.

X

Jei esi šeimos narys, mylėk mane besąlygiškai

Aš nepasirinkau autizmo. Be tavo pagalbos vargu ar užaugčiau savimi pasitikinčiu žmogumi ir sulaukčiau sėkmės. Jei mane palaikysi ir lavinsi, galimybių atsivers daugiau nei manai. Patikėk, aš to vertas.

Parengta pagal E. Notbohm knygą

„Kiekvienas autistiškas vaikas norėtų, kad jūs žinotumėte dešimt dalykų”